

Landboerne en Gang ere vante til at drage til Købstaden; der er Plads til Heste o. s. v. Nu siger jeg: Dersom Udviklingen, dersom Tankegangen paa begge Sider fører dertil, at det afvejes saaledes, at det større Vælgerantal, det større Indbyggerantal samles paa disse Pladser, medens de paa den anden Side faa den Begunstigelse, som ligger i at have Valgsted der, er det et Standpunkt, der naturlig har udviklet sig af alle de Vestragninger og Forhandlinger, denne Sag har været gjort til Genstand for. Jeg skal nu ikke komme ind paa det Spørgsmaal, om der skal tages Hensyn til Vælgerantallet; ogsaa det er et Moment, som ganske vist ikke kan siges at være grundlovmæssigt, for saa vidt Grundloven kun henviser til Indbyggerantallet. Men det er dog absolut et Moment, som man ved Valglovens Fordeling af Valgkredsene maa være fuldt berettiget til at tage med. Endelig er der et Synspunkt, som ogsaa har været Genstand for Strid i disse Aar, og det er, hvilket Hensyn der skal tages til Amtsgrensene. Jeg har meget vel kunnet forstaa, at der har været visse administrative Fordelle knyttede til det at beholde Amtsgrensene; men de have dog ikke den Vægt, at ikke ogsaa det maatte kunne fraviges. Ogaa der tror jeg, man er naaet til et Resultat, som kan udtrykkes saaledes, at man ganske vist i Hovedtrækkene vilde ønske at beholde Amtsgrensene af administrative Grunde, men at man ogsaa er villig til, hvis det er fornødent, at fravige dem.

Det var med Hensyn til Forhandlingen af denne Sag, og jeg vender mig nu til det foreliggende Forslag som saadant. Det melder sig kun som en midlertidig Forbedring af Forholdene, saaledes at de værste Fejl blive bødede. Hvis der er nogen, der tror, at man kan slaa sig til Ro med den nuværende Ordning, og at den overhovedet lader sig opretholde, kan jeg forstaa, at de lægge an paa at faa standset og forhindret en Ordning, som raader Bod paa de værste Ulemper. Men det forekommer mig, at hvad enten man har den ene eller den anden Anskuelse om Unsikkerheden eller Hensigtsmæssigheden, maa alle være paa det rene med, at Opretholdelsen af den nuværende Ordning er umulig. Nu har Forslaget kun rettet sin Opmærksomhed paa at bøde paa de værste Fejl; og jeg maa da stille mig i Modsetning til det ærede Medlem, som sidst talte (Korsgaard), og som raadede til, at ved en saadan midlertidig Ordning skulde man netop søge at foregribe en endelig grundlovmæssig Ordning, at man altsaa paa Forhaand skulde bestemme ved Valgkredslovens Fordeling, hvorledes en eventuel, senere kom-

mende Grundlovsændring skulde lide. Det forekommer mig rigtignok ikke at være noget videre praktisk Stade at stille sig paa; thi var man naaet til dette Standpunkt, var man enig derom, vilde det ogsaa være hensigtsmæssigere at fastslaa det ved en Grundlovsændring. Her maa jeg indskyde den Bemærkning, at det ærede Medlem spurgte mig paa en Maade om, hvilke Indvendinger jeg havde mod at gaa til en Grundlovsændring nu. Ja, dertil vil jeg svare, at jeg er meget villig til at gaa til en Grundlovsændring, naar man først er enig om, hvad der skal staa i denne Grundlovsændring, men saa længe man ikke er det, saa længe jeg endnu ikke har sporet nogen rimelig Udsigt til, at man enes derom, saa siger jeg, at jeg har overmaade lille Tro til en Grundlovsændring. Thi komme vi til en Forhandling om denne Grundlovsændring paa dette Punkt, alene paa dette Punkt om Valgkredsens Ordning, saa vil man se, at saa komme alle de, der anse det som princippiagtigt, at vi naa det størst mulige Antal Folketingsmænd, mod alle dem, som sige: Nej, det væsentligste er, at vi faa det mindst mulige Antal Folketingsmænd. Jeg afventer med spændt Interesse Afslutningen af denne Strid; thi Afslutningen vilde jo blive det, der skulde komme til at staa i den fremtidige Grundlovsbestemmelse. Dette gælder ikke alene om denne Sag, Valgkredsordningen, men det gælder ogsaa adskillige andre Spørgsmaal, som det ærede Medlem kan være overbevist om, at vi maa komme til at forhandle ved Drøftelsen af en Grundlovsforandring. Det har ogsaa været mit Haab og Forventning, at vi gennem en Grundlovsændring skulde naa til at fæstne de forfatningsmæssige Forhold, saaledes som vi kunne opnaa en Fortaelse derom. Men jeg har rigtignok ogsaa troet, at Udviklingen dertil maatte gaa gennem den praktiske Erfaring, at der maatte foreligge nogen Erfaring om, hvorvidt man ved den Ordning, der blev truffen i Foraaret, paa alle Punkter havde ramt det rette. Dersom ærede Medlemmer ere saa fuldstændig forvisjede om, at alt ønskeligt blev opnaaet i Foraaret, og at det nu kun gælder om at slaa det fast ved en Grundlovsændring, maa jeg jo bøde mig og tage min Tvivl fangen. Men jeg antager, at man ikke føler sig saa sikker paa, at hvad man i saa Henseende opnaaede som praktisk Løsning, i enhver Henseende egner sig til at fæstnes som Grundlovsændring. Men jeg haaber, at vore politiske Erfaringer og vor Praxis i Aarenes Løb ville komme til at vise, hvad der bør være grundlovsfæstnet, og da er Tidspunktet kommet til